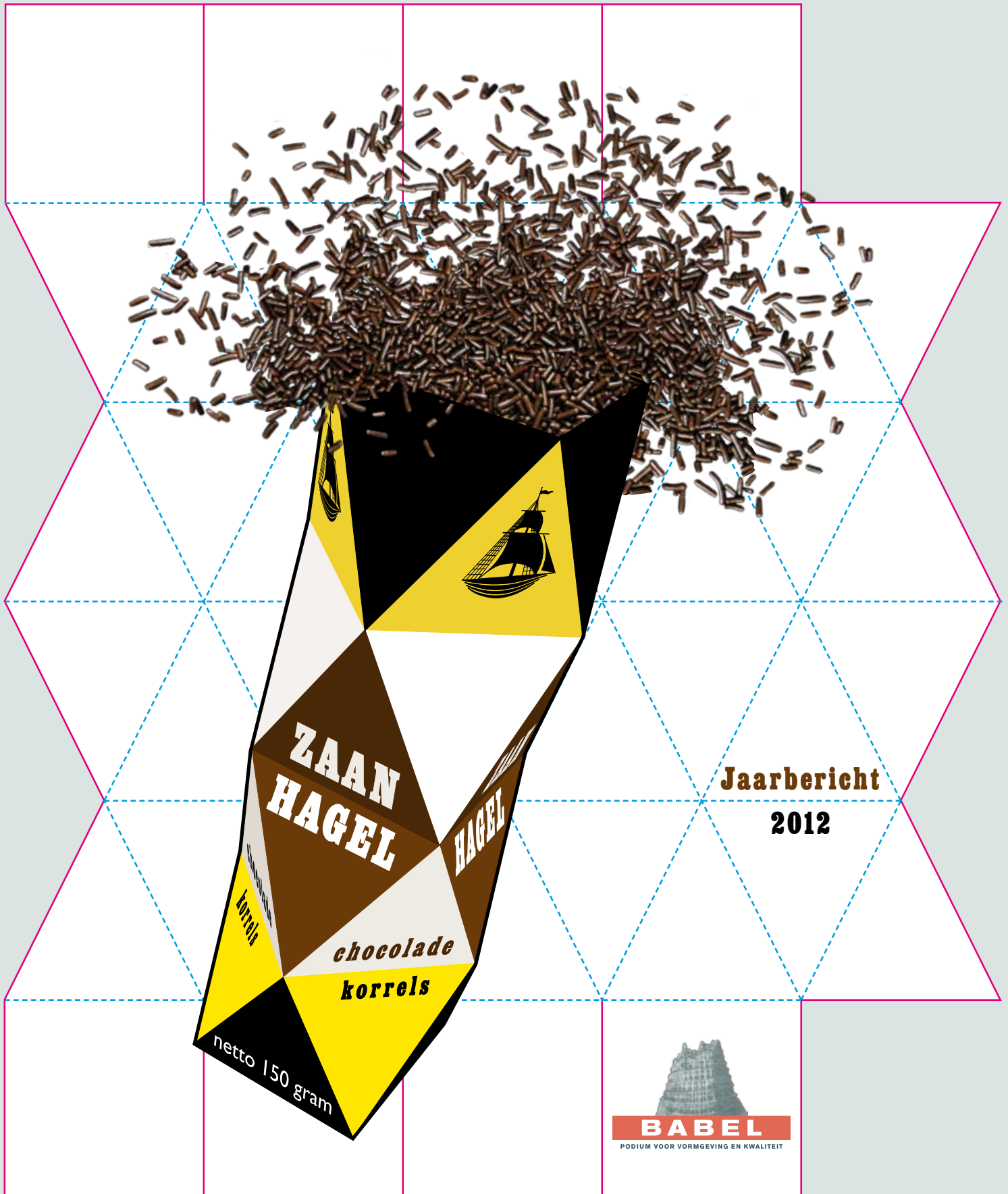

Vormgeving van Kwaliteit

Vormgeving van Kwaliteit

Jaarbericht
2012

Voorwoord

De voorpagina van de jaargang 2012 van de tijdschrift Vormgeving van Kwaliteit

Bij haar oprichting heeft Stichting Babel bewust aan haar naam de toevoeging gegeven van podium voor vormgeving en kwaliteit. Het begrip KWALITEIT speelde altijd in voorgaande jaren natuurlijk een grote rol bij onze aandacht binnen de jaarthema's over het Zaanse DNA, onze blik op de toekomst, hoe levendig de buurten zijn en de vele ontwikkelingen in onze streek en stad. Maar, wat is kwaliteit? Hoe ervaar of beoordeel je of iets goed of slecht is, mooi of lelijk? En, hoe is kwaliteit te beïnvloeden? Met het jaarthema ‘Vormgeving van Kwaliteit’ is dit begrip in 2012 nu eens steviger onder de loep genomen.

De vragen die in het afgelopen jaar aan de orde zijn geweest is of we kwaliteit kunnen sturen of pas achteraf constateren dat een bepaald ontwerp of project kwaliteit heeft? Of kwaliteit bij de voorbereiding kan worden beïnvloed door het proces van ideeënvorming, ontwerp en uitvoering, en of de gebruiker ook een rol speelt bij de kwaliteitsvorming?

We bespraken deze aspecten voor zowel de woningbouw als de openbare ruimte. Ook de industriële vormgeving kwam aan de orde. Een eenduidig antwoord hebben we daarop niet kunnen geven en niet gekregen. Maar we zijn wel weer een stap verder gekomen tijdens de discussieavonden, de binnenlandse excursies, BabelKreativ, BabelCinema en de Dag van de Architectuur. En mede door de tentoonstellingen ‘Woonportretten’ en ‘Fusion’ zijn we wat wijzer geworden. Uiteraard was de kwaliteit van de architectuur en stedenbouw eveneens een belangrijk onderwerp tijdens de buitenlandse architectuurexcursie naar Tallinn en Riga.

In dit jaarbericht ditmaal niet een uitgebreid verslag van al onze 20 activiteiten, maar overwegend een impressie hiervan. Alle gedetailleerde verslagen treft u immers op onze website. Extra aandacht schenken wij in dit jaarbericht wel aan de BabelSalon, die in 2012 haar laatste jaar inging in de vorm zoals we die zes jaar hebben gekend. Interessante onderwerpen vanuit een sociaal-maatschappelijk en sociaal-economische invalshoek, aangedragen en voorbereid door de emeritus hoogleraren Jaap Franse en Ellie Lissenberg. Zij sloten hun langjarige cyclus af met een geweldige klapper: het drukbezochte interview met professor Sander Bais over wat de bètawetenschappen ons te bieden hebben.

De voorpagina van de jaargang 2012 van de tijdschrift Vormgeving van Kwaliteit

De voorpagina van de jaargang 2012 van de tijdschrift Vormgeving van Kwaliteit

Babel bestaat nu al weer bijna tien jaar. In dit kader hebben we ons tevens beraden over de samenstelling van het bestuur. Binnenkort zullen er bestuursleden moeten terugtreden, die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het ontstaan en de ontwikkeling van Babel. Nieuwe mensen zullen komende periode in hun plaats aantreden. Aan 'hoe verder met Babel in de volgende jaren' zullen we in het nieuwe jaar zeker nog aandacht schenken.

De voorpagina van de jaargang 2012 van de tijdschrift Vormgeving van Kwaliteit

Rest mij, namens het bestuur, de waardering uit te spreken voor de financiële steun van onze subsidiënten, sponsors, vrienden en de vrijwillige inzet van de leden van de programmaraad en alle anderen die het mogelijk hebben gemaakt ons jaarprogramma te kunnen uitvoeren.

De voorpagina van de jaargang 2012 van de tijdschrift Vormgeving van Kwaliteit

Gerrit Teders, voorzitter Stichting Babel

BabelExcursie 2012 - Meerdaagse buitenlandexcursie **Tallinn en Riga**

Datum: 13 t/m 16 september 2012
Letland en Estland
Deelnemers: 34 personen
Bezoek aan Tallinn met o.a. lezing in het architectuur-museum, stadsrondleiding en fietstocht, gevolgd door bezoek aan Riga met o.a. een architectuurrondleiding, fietsexcursie en een rondleiding in het Zanis Lipke Mu-seum door architectenechtpaar **Zaiga en Maris Gaile**

BabelSalon 2012 - Interview
Vijf jaar burgemeester van Zaanstad
Datum: 18 september 2012, La Brèche Wormerveer
Opkomst: 25 bezoekers
Hans Bosma, oud-journalist en persvoorlichter bij Hoog-heimraadschap Hollands Noorderkwartier, in gesprek met **Geke Faber**, burgemeester van Zaanstad

BabelExpo 2012 - Expositie en lezing
Fusion, een pleidooi voor sierlijke architectuur
Bruikleen tentoonstelling van WAM Architecten
Datum: 3 okt. t/m 21 nov. 2012, atrium Saen Toren Zaandam
Geschat aantal bezoekers: 200 tot 250
Openingslezing: 2 oktober 2012, Hotel Intel Zaandam
Opkomst: circa 53 bezoekers
Door **Wilfried van Winden**, architect WAM architecten met startsein opening expo door **Dennis Straat**, wethouder ruimtelijke ontwikkeling gemeente Zaanstad

BabelDebat 2012 - Discussie
Home made in de Zaanstreek
Datum: 9 oktober 2012, Serah Artisan Zaandam
Opkomst: circa 45 bezoekers
Gastspreekers: **Anne-sterre Mees**, consultant food en retail afdeling consumentenproducten van bureau Motivaction en **René Gruijs**, senior designer van bureau Brand New Design
Discussieleider: **Joke Bosch**, communicatiemanager

BabelExcursie 2012 - Excursie binnenland
Hergebruik gebouwen en Industriële vormgeving
Datum: 26 oktober 2012, Eindhoven
Deelnemers: 30 personen
Rondleiding Strijp-S o.l.v. **stadsgidsen VVV Eindhoven** en vrij bezoek aan evenementen en locaties in het kader van de Dutch Design Week

BabelSalon 2012 - Interview
Wat hebben de bèta-wetenschappen ons te bieden?
Datum: 20 november 2012, Huis te Zaanen Wormerveer
Opkomst: circa 86 bezoekers
Prof. dr. Jaap Franse, hoogleraar emeritus experimen-tele natuurkunde aan de Universiteit van Amsterdam, in gesprek met **prof. dr. Sander Bais**, hoogleraar emeritus theoretische fysica aan de Universiteit van Amsterdam

BabelDebatExtra 2012 - Discussie
De geschiedenis van de stedenbouw in de Zaanstreek
Datum: 29 november 2012, Serah Artisan Zaandam
Opkomst: circa 60 bezoekers
Gastspreekers: **prof. dr. Len de Klerk**, emeritus hoogle-raar planologie aan de Universiteit van Amsterdam en **Jouke van der Werf**, architectuurhistoricus
Discussieleider: **Ted van Galen**, stedenbouwkundige

BabelCinema 2012 - Filmvoorstelling met nagesprek
Designs for Living & Objects of Desire
Datum: 16 december 2012, Filmtheater de Fabriek Zaandam
Opkomst: 26 bezoekers
Twee delen uit de 5-delige BBC documentaire 'The Genius of Design' uit 2010
Gastspreker: **Pieter Brand**, artdirector van BrandDesign, vormgever en ontwerper

BabelExcursie 2012 - Fietsexcursie binnenland
De kwaliteit van de openbare ruimte
Datum: 20 april 2012, Amsterdam
Deelnemers: 22 personen
Gidsen: Museum 't Schip, de schatten van de Volks-huisvesting, **Jouke van der Werf**, architectuurhistoricus bureau monumenten en Archeologie Monumentenzorg Amsterdam en **Irene Janze**, bewoonster en initiatiefne-mer postzegelpark Indische Buurt

BabelExpo - Expositie
Parteon Architectuurprijs Zaanstreek 2010 - 2011
Data: 23 april t/m 3 juni 2012, diverse locaties
Geschat aantal bezoekers: 350 - 500
Tentoonstelling met achtergrond-informatie en enkele maquettes van alle elf genomineerde bouwwerken en Inverdan

BabelSalon 2012 - Interview
Berechting van oorlogsmisdadigers
Datum: 15 mei 2012, La Brèche Wormerveer
Opkomst: 5 bezoekers
Prof. dr. Ellie Lissenberg, emerita hoogleraar crimino-logie van de Universiteit van Amsterdam, in gesprek met **Prof. Dr. Harmen van der Wilt**, hoogleraar Internationaal Strafrecht aan de Universiteit van Amsterdam

BabelDebat 2012 - Discussie
Beweging en beleving in de openbare ruimte
Datum: 6 juni 2012, De Koekfabriek Zaandam
Opkomst: circa 55 bezoekers
Gastspreekers: **Peter de Bois**, lector Meervoudig Intensief (duurzaam) Ruimtegebruik Hogeschool van Amsterdam en **Remco Reijke**, Islant atelier voor stede­bouw en docent stedenbouw Hogeschool Utrecht
Discussieleider: **Jan Roncken**, Orka Advies, projectmana-ger stedelijke vernieuwing sociaal en fysiek

Dag van de Architectuur 2012 - Divers
Architectuur, Design en VoedseI
Datum: 24 juni 2012, Verkadefabriek (hoofdlocatie House of Foods) Zaandam
Geschat aantal bezoekers: circa 350 - 450
Exposities: **De Kunstfabriek**, **Materia Inspiration Centre**, **Verpakkingsdesign Verkade**, **125 jaar Albert Heijn**, **Stichting Enzo**, **Keukendesign Bruynzeel**, **Multiculti-keukens**
Lezingen: Park Supermarkt door **Van Bergen Kolpa Architecten**, Bruynzeel: de oorsprong van de moderne keuken door Bruynzeelmedewerkster **Lenneke Sander-Gorter**, Pecha Kucha Multiculti-keukens door fotograaf **Erik Klein Wolterink**, Geur, vormgeving en architectuur door kunsthistorica **Caro Verbeek**, Chocoladefabriek in een nieuwe 'verpakking' door **Wil Gabriel**, Kinderworkshop: Bouw je lekkerste droomhuis! onder leiding van **Nanine Carree**, **Jos Maas**, **Rosann Aarsen**, **Carlos Beira**, **Rada Ruijter**, **Tinka Clement**, **Rianne van den Brink**, en **Anouk Distelbrink**
Rondleiding Verkadefabriek: door **Paul Carree**, architect o.a. herbestemming Verkadefabriek en **John Gabriel**, oud medewerker Verkade
Vaartocht: Food & Zaan: Voer voor een vaartocht door **Hans Staller**, strategisch beleidsregisseur gemeente Zaanstad

BabelCinema 2012 - Filmvoorstelling met nagesprek
Alles moet nieuw - Piet Zwart
Datum: 24 juni 2012, Filmtheater de Fabriek Zaandam
Opkomst: 60 bezoekers
Documentaire uit 2012 van Memphis Film & Television i.s.m. de AVRO. Gastspreker: Toelichting op deze film o.l.v. **Hans Bosma**, oud-journalist en persvoorlichter, door de regisseur **Sherman de Jesus**

BabelVriendendag 2012 - Exclusief
De kwaliteit van Inverdan
Datum: 5 juli 2012, intensief bezoek aan het nieuwe stadshart van Zaandam
Opkomst genodigden: 53 personen
M.m.v. **Marene Kok**, informatiecentrum Inverdan, **Simon Sprietsma**, architect ontdemping Gracht, **Tamara Pijnenburg**, sales manager hotel Inntel Zaandam en de gidsen van Babel **Gerrit Teders**, stedenbouwkundige, **Paul Carree**, architect en **Wim Klaassen**, architect

Activiteiten Babel 2012

INNOVATIE

Jaarthema 2012: Vormgeving van Kwaliteit

Achtereenvolgens hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden met medewerking van:

BabelSalon 2012 - Interview
De nasleep van de Tweede Wereldoorlog
Datum: 17 januari 2012, La Brèche Wormerveer
Opkomst: 53 bezoekers

Piet Bakker, lector crossmedia en oud-journalist, in gesprek met **dr. Chris van der Heijden**, historicus verbonden aan de School van Journalistiek in Utrecht en auteur

BabelExpo 2012 - Expositie
Woonportretten: Particulier opdracht-geverschap in beeld gebracht
Bruikleen tentoonstelling van Podium voor Architectuur Haarlemmermeer en Schiphol
Data: 1 t/m 29 februari 2012, De Bieb Zaandam
Geschat aantal bezoekers: 300 tot 400
Officiële opening op 1 februari door **Dennis Straat**, wethouder ruimtelijke ontwikkeling gemeente Zaanstad

BabelDebat 2012 - Discussie
Particulier bouwen 'vrijheid in gebondenheid?' -
Datum: 15 februari 2012, De Koekfabriek, Zaandam
Opkomst: circa 55 bezoekers
Gastspreekers: **Hein de Haan**, architect en goeroe van collectieve coöperatieve projecten en **Jacqueline Tellinga**, projectleider particulier opdrachtge-verschap van de gemeente Almere
Discussieleider: **Joke Bosch**, communicatiemanager

BabelKreativ 2012 – Workshop
Multimediakansen: Deel de ruimte!
Datum: 17 maart 2012, FlexWerkplaats in Pakhuis Saigon Wormer

Deelnemers: 22 personen
Opkomst presentatie: circa 30 bezoekers
Workshopleider: **Arnoud van den Heuvel:** Doe-het-niet-zelf, editor, ontwerper en animator
Inspiratiesprekers: **Marcel Koeleman**, beeldend kun-stenaar, **Peter-Jan van Steenberg**, directeur Zaanse Schans en **Arnoud van den Heuvel**
Expertpanel presentatie: **Jeroen Olthof**, wethouder wonen, sport en recreatie, monumenten en archeologie gemeente Zaanstad, **Tom Bakker**, communicatiedeskun-dige, Universiteit van Amsterdam, **Katrine van Klaveren**, kunstenaar en voorzitter Stichting Tengel, **Mark Dam-man**, interactieve communicatie, d-tail company
Deelnemers Workshop: **Nanine Carree**, **Marcel Fraij**, **Paul Carree**, **Anouk Distelbrink**, **Jeanet Verweij**, **Krijn van der Voorn**, **Mirjam Voets**, **Rutger Morelis-sen**, **Maha Benachir**, **Kwame van Eindhoven**, **Jacob Reitsma**, **Joanne Zegers**, **Sem Carree**, **René van de Waals**, **Jeska van de Waals**, **Kees Hummel**, **Eva Rijs**, **Nihad Avdic**, **Nick Timman**, **Marcel van de Drift**, **Brian Sahertian** en **Marcel Koeleman**

BabelSalon 2012 - Interview
Teruggave van roofkunst, het werk van de restitutiecommissie
Datum: 20 maart 2012, La Brèche Wormerveer
Opkomst: 19 bezoekers
Piet Bakker, lector crossmedia en oud-journalist, in gesprek met **mr. Evelien Campfens**, secretaris van de Advies-commissie Restitutieverzoeken Cultuuroederen en Tweede Wereldoorlog (de Restitutiecommissie).

Parteon Architectuurprijs Zaanstreek 2010 - 2011 - Prijsuitreiking
Datum: 19 april 2012, Parteon Wormerveer
Geschat aantal bezoekers: 210 genodigden
Feestelijke prijsuitreiking aan de winnaar van de 11 genomineerde bouwwerken
Gastspreker: **Allard Jolles**, hoofd atelier Rijksbouwmees-ter. Jury: **Hans van Heeswijk** architect, **Hans Ibelings** architectuurhistoricus, **Karen van Vliet** stedenbouw-kundige, **John Kerssens** architect, **Rudy Uytenhaak** architect en **Rein Willems** directeur Bouwfonds

Piet Bakker (links) tijdens een salonavond in gesprek met Chris van der Heijden, één van de meest toonaangevende en spraakmakende historici van Nederland. Zijn boeken over de Tweede Wereldoorlog 'Dat Nooit Meer' en 'Grijs Verleden' leiden tot hevige discussies.

Piet Bakker in gesprek met mr. Evelien Campfens over het werk van de Restitutiecommissie.

Na het interview over de gang van zaken rond de zogenaamde roofkunst met mr. Evelien Campfens, secretaris van de Restitutiecommissie, nam Piet Bakker in maart afscheid van de BabelSalon.

BabelSalon 2012

De eerste drie bijeenkomsten van de BabelSalon waren gewijd aan de nasleep van de Tweede Wereldoorlog. Op 17 januari was dr. Chris van der Heijden, historicus en publicist, uitgenodigd naar aanleiding van zijn proefschrift *Dat nooit meer, De nasleep van de Tweede Wereldoorlog in Nederland (2011)*, dat bijna 1000 pagina's dik is. *Dat nooit meer* heeft net als het tien jaar eerder verschenen *Grijs verleden. Nederland en de Tweede Wereldoorlog veel stof doen opwaaien*. In dat laatste boek is de voornaamste stelling dat de meeste Nederlanders in het begin van de oorlog verbijsterd waren maar dat de meerderheid, eenmaal van de schrik bekomen, gewoon doorleefde.

Van der Heijden wil in *Dat nooit meer* laten zien dat het beeld van WO-II in de loop van de tijd is veranderd. In de jaren vijftig was de oorlog nog te dichtbij en werd er voornamelijk gezwegen, maar in de jaren zestig ontstond een nieuwe (sociale) constructie die in de daarop volgende decennia verder is bijgesteld en is geculmineerd in een vaste associatie van WO-II met de Holocaust of Shoah, zoals Van der Heijden liever zegt. Schoolkinderen denken tegenwoordig dat de Tweede Wereldoorlog is gestreden vanwege de Jodenvervolgung. Het beeld in de jaren zestig is sterk bepaald door media als Vrij Nederland en zijn lezers, en door de sterk gepopulariseerde televisie-uitzendingen onder de strakke regie van historicus Lou de Jong, waarbij de nadruk lag op het verzet. *Dat nooit meer* en *Grijs verleden* gaan over gewone mensen en hun 'verhaaltjes' en minder over de instituties. Van der Heijden plaatst de geschiedenissen van individuele mensen in historisch perspectief en met beide boeken wil hij het beeld van WO-II en de gevolgen daarvan nuanceren en relativeren.

Op 20 maart 2012 sprak mr. Evelien Campfens, secretaris van de Adviescommissie Restitutieverzoeken Cultuurgoederen en Tweede Wereldoorlog (kortweg: de Restitutiecommissie), opgericht in 2001, over de gang van zaken rond de zogenaamde roofkunst. Na de oorlog begonnen tal van waardevolle kunstwerken aan een zwerftocht door verschillende landen. Van de naar Nederland teruggevoerde kunstwerken bleef, ondanks de naoorlogse kunstrestitutie in het kader van het rechtsherstel tot 1951, een aanzienlijk aantal werken in de collectie van de Nederlandse Rijksoverheid achter. Toen in de jaren negentig de aandacht groeide voor het leed dat vervolgingsslachtoffers tijdens en na de Tweede Wereldoorlog was aangedaan, besloot de regering tot een ruimer beleid inzake de teruggave van die onvrijwillig afgestane cultuurgoederen.

De Restitutiecommissie brengt sinds januari 2002 onafhankelijk en bindend advies uit aan de bewindspersoon van OCW (Onderwijs, cultuur en wetenschappen) over individuele verzoeken om teruggave van verdwenen eigendommen die zich in de Nederlands Kunstbezit-collectie (NK-collectie) bevinden. Daarnaast geeft de commissie advies bij geschillen over de teruggave van cultuurgoederen tussen de eigenaar, of zijn erven, die tijdens het nazi-regime onvrijwillig het bezit verloor en de huidige bezitter 'niet zijnde de Staat der Nederlanden'.

De oorspronkelijke verwachting was dat de commissie ongeveer vijf jaar werkzaam zou zijn, maar het eind is nog niet in zicht. De Nederlandse musea doen thans een onderzoek naar de herkomst van alle bij hen aanwezige voorwerpen en dat kan nieuwe bezigheden opleveren. Daarnaast ontwikkelt zich een andere invulling van restitutie in internationaal verband, zoals het verzoek om teruggave van het beeld van Nefertiti dat een ambtenaar van de Egyptische regering richtte tot het Neues Museum in Berlijn en ook ligt er nog altijd de claim van de Griekse regering op de Elgin Marbles die zich in het British Museum in Londen bevinden. Kunstroof vond niet alleen plaats tijdens WO-II maar ook ver daarvoor.

1

De nasleep van de Tweede Wereldoorlog

Datum:
17 januari 2012,
La Brèche Wormerveer

Opkomst:
53 bezoekers

Piet Bakker in gesprek met dr. Chris van der Heijden

2

Teruggave van roofkunst, het werk van de Restitutiecommissie

Datum:
20 maart 2012
La Brèche, Wormerveer

Opkomst:
19 bezoekers

Piet Bakker in gesprek met mr. Evelien Campfens

3

Berechting van oorlogsmisdadigers

Datum:
15 mei 2012,
La Brèche Wormerveer

Opkomst:
5 bezoekers

Prof. dr. Ellie Lissenberg in gesprek met prof. dr. Harmen van der Wilt

Ook de internationale strafwetgeving en de internationale tribunalen zijn een voortvloeisel van de Tweede Wereldoorlog. Prof. dr. Harmen van der Wilt, hoogleraar internationaal strafrecht aan de Universiteit van Amsterdam, zette op 15 mei 2012 de ontstaansgeschiedenis en de werkzaamheden van de hedendaagse internationale tribunalen uiteen. Het internationaal strafrecht heeft een grote vlucht genomen tijdens en na de processen in Neurenberg en Tokyo die gevoerd werden ter berechting van de zwaarste misdadigers uit de Tweede Wereldoorlog.

Na het einde van de Koude Oorlog in 1989 kreeg het internationale strafrecht een nieuwe opleving, en een extra impuls vormden de oorlogen in het voormalige Joegoslavië en de conflicten in Afrika. De Veiligheidsraad en/of de Verenigde Naties hebben tribunalen opgericht ter berechting van misdadigers die zich in regionale oorlogen hebben schuldig gemaakt aan genocide, oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid. Oorspronkelijk waren dat afzonderlijke tribunalen zoals het Joegoslavië Tribunaal in Den Haag en het Rwanda Tribunaal in Arusha.

Uiteindelijk is op voordracht van de Verenigde Naties in 2002, op grond van een Internationaal verdrag (het Statuut voor een Internationaal strafhof) het permanente Internationaal Strafhof opgericht, nadat dat verdrag door 60 landen was ondertekend. De tribunalen zijn opgericht vanuit de vooronderstelling dat nationale rechtbanken de daders niet kunnen of willen berechten. Het Internationale Strafhof in Den Haag doet meer dienst als achtervang: het primaat ligt bij de internationale rechtbanken.

Welke effecten hebben internationale tribunalen op de handhaving van de rechtsorde? Generale preventie door een berechting is op zich al een doel, gestreefd wordt naar afschrikking in de toekomst. Of dat lukt is natuurlijk de vraag. Bovendien zal de afschrikkende werking heel moeilijk te bewijzen zijn. Daarnaast is geschiedschrijving een uitgesproken doel. Tijdens het proces worden de omstandigheden geschetst waaronder de misdaden bedreven zijn. De tribunalen schrijven op deze manier geschiedenis en laten zien welke normen overschreden zijn. Historici treden daarbij vaak als deskundigen op. Wanneer het tot een veroordeling is gekomen door een internationaal tribunaal vindt de hechtenis plaats in een van de landen die zich door een verdrag met dat tribunaal hebben verbonden. Engeland en Zweden zijn daar voorbeelden van.

Na een samenwerking van 6 jaar werd op 20 november afscheid genomen van twee bezielende hoogleraren, Ellie Lissenberg en Jaap Franse, de organisatoren van de BabelSalonavonden.

BabelSalon

Faber is niet onverveeld enthousiast over de oprichting van de Nationale politie die past in het streven naar landelijke uniformiteit in beheer en financiering.

4

Op 18 september was Geke Faber gast in de BabelSalon. Haar vijfjarig jubileum, op 1 oktober 2012, als burgemeester van Zaanstad was een mooie aanleiding voor een tweede interview in de BabelSalon. Het eerste was op 28 maart 2008.

Faber is heel tevreden met het nieuwe stadscentrum, het hotel, het stadhuis en de ontdeping van de gracht. De Parteonprijs voor het stadhuis betekende veel. Het Hemburgterrein is eveneens een bron van vreugde, waar dankzij private gelden en investering van de gemeente veel gebouwen nu waterdicht zijn en verder opgeknapt kunnen worden. Helaas is Inverdan nog niet voltooid en de afronding duurt langer dan gepland, mede als gevolg van de kredietcrisis.

Een burgemeester houdt zich met allerlei zaken bezig. Zo is Faber voorzitter van de Adviescommissie Ruimtelijke ontwikkeling die zich buigt over eventuele ontheffingen inzake inpassing van bebouwing in landelijk gebied. De commissie bestaat uit vakmensen en de beoordeling van de voorstellen geschiedt op basis van kwaliteit. Dergelijk commissiewerk stimuleert het leggen van contacten.

Faber betwijfelt of 'Zaanstedeling' ooit een identiteit zal worden, dat is eigenlijk nergens gelukt na samenvoeging van gemeenten, ook niet in Friesland. Wat bindt is de Zaan en de industriële geschiedenis waarvan de molens een zichtbaar teken vormen. Zaankanter-zijn geeft wel een zeker gevoel van saamhorigheid en wordt geassocieerd met 'werkers' en 'no-nonsense'.

Over een jaar is haar herbenoeming aan de orde en zij beraadt zich daarover (inmiddels heeft zij besloten nog een termijn in Zaanstad te blijven). Ze heeft nog vele plannen, onder meer voor het aantrekken van bedrijven en het vormgeven van nieuwe gemeentelijke taken zoals de uitvoering van de WMO (Wet maatschappelijke ondersteuning) en de wet Werken naar vermogen waartoe de werkgelegenheid moet worden uitgebreid. Een probleem is dat crisis en bezuinigingen het aanstellen van vaste medewerkers in de weg staan, terwijl de toenemende werkloosheid het juist mogelijk maakt beter toegeruste arbeidskrachten aan te trekken. Interessant is dat de samenwerking binnen de gemeente sterk is verbeterd sinds alle ambtenaren in één gebouw zijn gehuisvest.

Vijf jaar burgemeester van Zaanstad

Datum:
18 september 2012,
La Brèche Wormerveer

Opkomst:
25 bezoekers

Hans Bosma in gesprek met Geke Faber

Het gesprek tussen Jaap Franse en Sander Bais werd een samenspraak met uitweidingen van Bais, waarnaar het publiek ademloos luisterde.

Wat hebben de bèta-wetenschappen ons te bieden?

Datum:
20 november 2012,
Huis te Zaanen Wormerveer

Opkomst:
circa 86 bezoekers

Prof. dr. Jaap Franse
in gesprek met
prof. dr. Sander Bais

Prof. dr. ir. Ferdinand Alexander Bais, sinds kort emeritus hoogleraar theoretische fysica aan de UvA, was de gast op 20 november 2012 waar hij bevolgen sprak over zijn vak en de bètawetenschappen in het algemeen. Bais heeft als boodschap dat juist de bètawetenschappen een immense rol spelen in de cultuurwetenschappen, terwijl er weinig uitwisseling is vanwege de veronderstelde moeilijkheidsgraad van de bètawetenschappen. De volgende drie thema's kwamen aan de orde: mythe en wetenschap, wetenschap en technologie en de samenhang tussen kennisdomeinen.

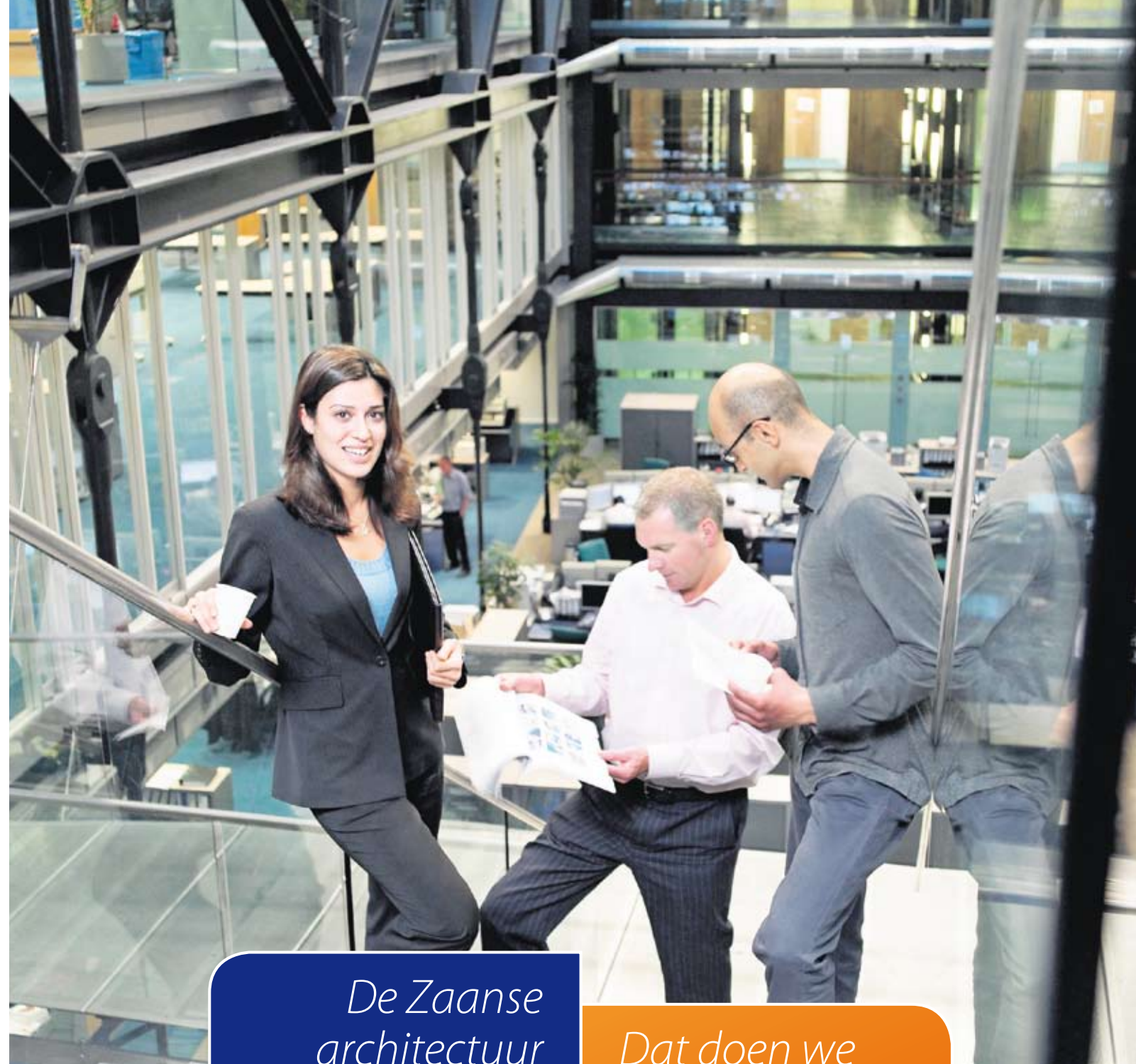
De natuurwetenschap ontworstelt zich steeds opnieuw aan hardnekkige mythen: wetenschap is de bevrijding uit het collectieve vooroordeel. Oorspronkelijk waren de antwoorden vooral religieus en ritueel maar na een mythische fase ontwikkelde zich een empirische fase waarin de houdbaarheid van hypothesen wordt getoetst. Klopt de hypothese niet, dan volgen aanpassingen waarna het proces - toetsing, falsificatie/handhaving - zich herhaalt.

Het tweede thema, de relatie wetenschap en technologie, ziet Bais als een dubbele helix die weergeeft dat de fundamentele natuurwetenschap en de technologie elkaar in grote sprongen voortstuwen. Op objectieve wijze verschuiven onze waarnemingsgrenzen, welk autonoom proces - door niemand gevraagd of besteld - essentieel is voor onze kennismaatschappij. Alleen maken of toepassen is onvoldoende. Kennis op zich is onschuldig maar kan ten goede of ten kwade worden aangewend. Denk aan technologieën als kernsplitsing en genetische modificatie, en, heden ten dage, de nanotechnologie. Wetenschappers moeten de discussie aangaan met de samenleving en tot politici doordringen.

De kenniscirkel wordt door Bais voorgesteld als de Ouroboros: een mythisch symbool van een slang die zijn staart opeet, en daarvan afgeleid construeert hij meer cirkels. In het midden boven raken de allergrootste en allerkleinste schalen van de kosmos elkaar. Astronomen kunnen, met behulp van de Hubble telescoop, steeds dieper in de kosmos kijken en vonden het allergrootste, de oerknal op een tijdsafstand van 13,7 miljard jaar. Deeltjesfysici, tegenwoordig gebruikmakend van de mogelijkheden van het CERN, een Europese organisatie die fundamenteel onderzoek doet naar elementaire deeltjes, gingen de omgekeerde weg naar steeds kleiner en ontdekten de kleinste bouwstenen van de materie waarvan de oorsprong ook in de oerknal ligt.

Het heelal wordt steeds groter en omgekeerd in de tijd wordt alles steeds meer samengebond. In de voorgestelde cirkels staan links de toenemende tijd-ruimte schalen en rechts de afnemende materie-afmetingen. Het draait steeds om twee fundamentele vragen: Hoe kunnen we de oorsprong in de oerknal begrijpen en hoe de evolutie in complexiteit die tot de levende cel en tot menselijk leven heeft geleid? Deze vragen en de antwoorden daarop hangen samen in het robuuste wereldbeeld van de natuurwetenschappen: veranderingen in kennis over het kleinste heeft gevolgen voor de visie op het grootste.

De eerste vier BabelSalonavonden in 2012 werden gehouden in La Brèche in Wormerveer, de laatste in Huis te Zaanen, eveneens in Wormerveer. Op 20 maart nam dr. Piet Bakker, de vaste interviewer sinds september 2009, afscheid. Op 20 november 2012 beëindigden de bedenkers en coördinatoren, prof. dr. Jaap Franse en prof. dr. Ellie Lissenberg, hun werkzaamheden voor de BabelSalon die zij in januari 2007 waren begonnen.

De Zaanse
architectuur
ondersteunen.

Dat doen we
samen met
Stichting Babel.

Rabobank Zaanstreek sponsort Stichting Babel.

Stichting Babel creëert een platform waar kennis en ervaringen omtrent stedelijke ontwikkeling, architectuur en vormgeving gedeeld kunnen worden. Rabobank draagt hier graag aan bij. Meer bereiken door samen te werken, dat is het idee.

www.rabobank.nl/zaanstreek

Samen sterker. Dat is het idee van coöperatief bankieren.

Rabobank

BabelExpo 2012 - Tentoonstellingen

De twee exposities die Babel organiseerde hadden overeenkomsten. Bouwwerken van een internationaal befaamd architect en deze in particulier opdrachtgeverschap laten uitvoeren - met sterke inbreng van relatieve leken.

Woonportretten

Wie droomt er niet van een zelfbedacht huis dat afgestemd is op zijn leven? Een plek waar je dagelijks 'thuis' komt. Zowel woningzoekenden als aanbieders experimenteren in toenemende mate met deze mogelijkheid. De verzamelnaam voor dit soort woningbouwprojecten is Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Tijdens de officiële opening gaf wethouder Dennis Straat kort aan dat Zaanstad zeker niet negatief staat tegenover dit Opdrachtgeverschap. Gedacht wordt aan schiereiland De Hemmes in de Zaan.

Fusion

Architect Wilfried van Winden (o.m. gevelhotel Inntel) ambieert met fusion gebouwen en omgevingen te ontwerpen, waar mensen zich mee identificeren en zich thuis voelen. In zijn lezing vertelde Wilfried van Winden aan de hand van drie concrete aanleidingen hoe hij de noodzaak voelde om het essay te schrijven en ging hij nader in op het begrip Fusion.

Woonportretten:
Particulier opdrachtgeverschap in beeld gebracht

Data:
1 t/m 29 februari, De Bieb
Zaandam

Geschat aantal bezoekers:
300 tot 400

Opening
door Dennis Straat

'Woonportretten'
De tentoonstelling toonde dat het bouwen van een eigen huis niet alleen is weggelegd voor mensen met een bovengemiddeld inkomen. Alle geselecteerde projecten getuigen van vrijheid, ruimtelijkheid, architectuur en diversiteit.

Wilfried van Winden in gesprek op de expositie met belangstellenden. 'Fusion staat voor een inventieve menging van identiteiten', aldus Van Winden. Zijn zoektocht, en vooral wat hij daarbij ontdekt, deelt hij graag met anderen.

'Woonportretten' Impressie van 11 Particuliere woningbouwprojecten, waaronder deze 18 woningen in Kunstfort Vijfhuizen.

Fusion, een pleidooi voor sierlijke architectuur

Data Expo:
3 oktober t/m 21 november,
atrium Saentoren
Zaandam

Geschat aantal bezoekers:
200 tot 250

Openingslezing:
2 oktober 2012,
Hotel Inntel Zaandam
door Wilfried van Winden

Opkomst:
circa 53 bezoekers

Opening
door Dennis Straat

Multimediakansen: Deel de ruimte!

Workshop

De Zaanstreek kent heel veel verhalen. Als je die met bravoure naar buiten brengt, geeft dat het toerisme in de streek een 'boost'. 'Een wereldreis door de Zaanstreek, werelds!' Vier groepen gingen ieder op eigen wijze aan de slag met de kansen voor de streek d.m.v. multimedia.

Veel plekken in de Zaanstreek hebben een link met de rest van de wereld, was het uitgangspunt van een van de groepen tijdens de workshop Kreativ. Ze vond dit een prachtig uitgangspunt om informatie over die verbindingen te laten zien: Monet in de Zaanstreek, tsaar Peter die hier de basis legt voor het Russische rijk, de Hollandse Gouden Eeuw die in Zaandam begint met ontwikkeling van het fluitschip of de ondertekening van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring op Zaans papier.

Zet al die onwijs nieuwsgierige informatie in een QR-code op tegels die toerist met hun smartphones kunnen scannen en dan heb je een heel interessante knooppuntenroute. Verkoop je streek dan middels social media en Youtube. Dit idee is inmiddels opgepakt. Op diverse plaatsen liggen tegels met QR-codes.

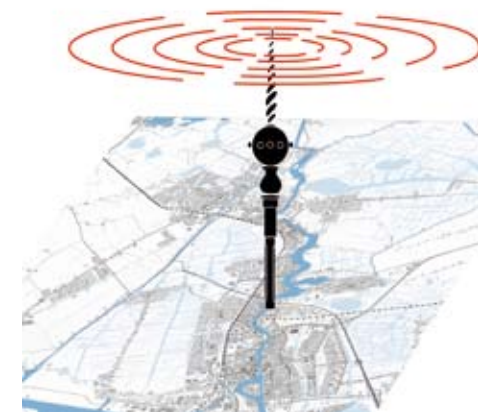
Datum:
zaterdag 17 maart,
Locatie FlexWerkplaats,
Pakhuis Saigon,
Veerdijk, Wormer

Deelnemers:
22 personen

Opkomst presentatie:
circa 30 bezoekers

Workshopleider:
Arnoud van den Heuvel

Inspiratieprekers:
Marcel Koeleman,
Peter-Jan van Steenberg
en Arnoud van den Heuvel
Expertpanel presentatie:
Jeroen Olthof, Tom Bakker,
Katrine van Klaveren en
Mark Damman

Het mooie van deze dag was dat in de sfeervolle ambiance bruisende ideeën en argumenten opbloeiden en er veel kruisbestuiving plaatsvond. Tijdens de eindpresentatie was dit goed te horen.

Stadhuis wint Parteon Architectuurprijs

De ingrijpende transformatie van het centrum van Zaandam speelde een grote rol in de race om de Parteon Architectuurprijs Zaanstreek 2010-2011. Het werd het nieuwe stadhuis van de gemeente Zaanstad ontworpen door architect Sjoerd Soeters.

Ingetogenheid was niet het eerste dat zowel bij de jury als bij gastspreker Allard Jolles, hoofd Atelier Rijksbouwmeester, opkwam voor Inverdan: alles manifesteert zich luid en duidelijk, maar blijft dicht bij de eigen streekidentiteit.

Het stadhuis annex busstation is volgens de jury een uniek gebouw met een hoog niveau van afwerking en grote allure. Het complex combineert een speelsheid en feestelijkheid met een organisatorisch-logistiek vernuft waarmee totaal ongelijksoortige functies zijn verenigd. Bovendien heeft het stadhuis een genereus, uitnodigend interieur dat het publieke karakter onderschrijft. De kleurrijke, sprekende architectuur is vol herkenbare symboliek en er is een verrassende samenhang tussen exterieur en interieur.

Veel waardering was er ook voor het uniek Hollandse bouwtype van het Fietsenpakhuis aan de Vinkenstraat in Zaandam.

Het speciaal door Babel voor deze prijs gemaakte fotorige boekje met informatie over alle genomineerde bouwwerken en het juryrapport is (zolang de voorraad strekt) kosteloos te verkrijgen in het Monumento Urbano.

Het Fietsenpakhuis aan de Vinkenstraat in Zaandam van Nunc Architecten

Uitreiking van de prijs door de ad interim directeur van Parteon, Wim Staargaard, aan architect Sjoerd Soeters en burgemeester Geke Faber.

Expositie met maquettes en presentatieborden van alle genomineerde werken.

Genodigden bij de prijsuitreiking.

Gastspreker Allard Jolles die overtuigd was van de kracht van Inverdan.

Parteon verhuurt, onderhoudt, verkoopt en bouwt in de Zaanstreek.

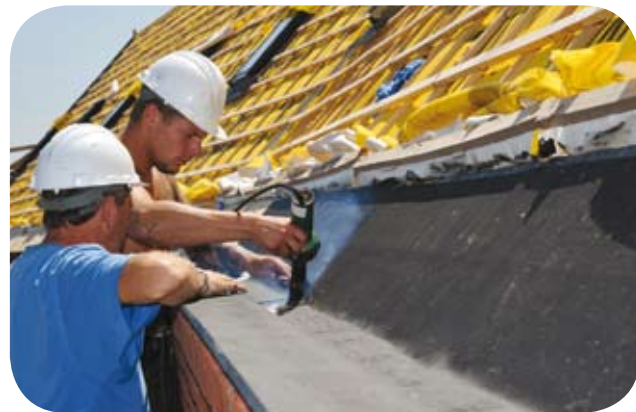
U kent Parteon als de grootste verhuurder in de Zaanstreek. Wat u misschien niet weet, is dat Parteon ook diverse woningen bouwt en verkoopt.

En omdat niemand gelijk is, en iedereen andere wensen heeft, probeert Parteon een divers woningaanbod te ontwikkelen. Starters hebben nu eenmaal andere wensen en (financiële) mogelijkheden dan gezinnen met kinderen of senioren.

Parteon verkoopt zowel nieuwbouwwoningen als voormalige huurwoningen. Van eengezinswoningen tot appartementen in verschillende prijsklassen. Op onze website vindt u het actuele huur- en koopaanbod. Ook in 2013 worden weer woningen aangeboden, zowel in de koop als in de huur.

Betaalbaar en plezierig wonen in de Zaanstreek.

www.parteon.nl

Eigen Haard bouwt aan woonplezier in de gemeente Zaanstad

Woningstichting Eigen Haard is actief in Amsterdam en in de regio waar we ruim 61.000 woningen, bedrijfsruimten en garages verhuren en beheren. We investeren volop in wijken waar we actief zijn en stimuleren economische, sociale en maatschappelijke ontwikkelingen en zorgen samen met onze lokale partners dat wijken zich ontwikkelen tot vitale wijken.

betrokken bij Saendelft

Binnen Zaanstad zijn we erg betrokken bij de ontwikkeling van Saendelft. In totaal realiseert Eigen Haard in Saendelft circa 770 woningen, waarvan 525 huurwoningen, die inmiddels gereed zijn. Veel gezinnen wonen in een van onze huur- of koopwoningen. Deze woningen zijn allemaal van hoge kwaliteit. In Saendelft is elk deelplan ontworpen in de geest van een architectuurthema, zoals de Amsterdamse School in het onlangs opgeleverde Hof van Saendelft. Met de verschillende architectuurthema's is een palet van buurten met een eigen identiteit ontstaan.

gezondheidscentrum en winkelruimte

We realiseren woningen voor een brede doelgroep. Voor jong, oud en voor specifieke doelgroepen. Zo ontwikkelde Eigen Haard in het centrumplan de Saen 68 woningen, waarvan 51 woningen bestemd voor 55-plussers en 17 als woonzorgwoningen, die door Odeon worden verhuurd.

Eigen Haard beperkt zich echter niet tot het bouwen van woningen alleen. In het centrumplan ontwikkelden wij ook een gezondheidscentrum van 1450 m² met nog eens 700 m² winkelruimte. In het gezondheidscentrum Saendelft werken huisartsen, verloskundigen, apotheek, fysiotherapeut, maatschappelijk werkers, diëtisten en specialisten van het Zaan Medisch Centrum nauw samen.

ook in Inverdan ontwikkelen we woningen

Inverdan is een groot stedelijke vernieuwingsproject waarbij het centrum van Zaandam een nieuw stadshart krijgt en waarbij woningen worden toegevoegd. Eigen Haard en Smit's Bouwbedrijf realiseren binnen Inverdan, aan de westkant van het stadshart, het nieuwbouwproject De Zaanse Strip. Het gehele project omvat 246 appartementen, waarvan 206 koopappartementen en 40 huurappartementen. De oplevering van de koop- en huurwoningen van fase 1 vindt medio mei plaats.

meer weten?

Kijk op www.eigenhaard.nl voor meer informatie over onze activiteiten.

gewoon goed in wonen

De kwaliteit van de openbare ruimte

Fietsexcursie binnenland

Tijdens de fietsexcursie werd een reis door de 19de eeuw van Amsterdam gemaakt, waar de pleinen en hoven centraal stonden. Het Zaanhof (1916) verraste de deelnemers van de 7 pleinen het meest, wederom een groene 'verstopte' oase middenin de stad.

Jouke van der Werf, van het stadsarchief, vertelde dat pleinen plekken zijn waar mensen hun sporen achterlaten. Hij heeft veel onderzoek gedaan naar de betekenis van pleinen voor de stad. Als factoren hiervoor van invloed, noemde hij de typomorfologie (de ligging, cultuur, vorm, het gebruik en bebouwing) en de actoren. Amsterdam heeft een moeilijke relatie met pleinen, het is een burgerstad, dus geen grote pleinen door revoluties.

De Dam is het oudste en bekendste plein. In de 17de-eeuwse gordel, zijn de pleinen de reststukjes, zoals de Noordermarkt. In de 19de eeuw was er vooral een rol weggelegd voor de parken: Oosterpark, Westerpark, Sarphatipark. Met de aanleg van het Museumplein in 1891 kreeg ook Amsterdam de kans om een groot en open plein te krijgen, vergelijkbaar met andere Europese steden. Het werd een tentoonstellingsterrein voor cultuur en sport.

Als laatste werd de Indische buurt bezocht. Hier is het eerste postzegelpark ontstaan. Er vinden activiteiten voor en door de buurt plaats.

Datum:
20 april 2012, Amsterdam

Deelnemers:
22 personen

Gidsen:
Museum 't Schip,
Jouke van der Werf
en Irene Janze

Het Zaanhof (1916) een groene 'verstopte' oase middenin de stad.

Voldane deelnemers na afloop van de fietsexcursie in Amsterdam.

Richting Funen, een nieuwe woonwijk op een voormalig haven- en overslagterrein in het oosten van Amsterdam.

Het Kastanjeplein is uitgeroepen tot beste plein van Amsterdam. Het plein is een intiem buurtplein met een pleinwand van afwisselende architectuur.

Rondleiding over het hergebruik van de voormalige Philipsgebouwen in het Strijp-S gebied.

Hergebruik gebouwen en Industriële vormgeving

Excursie binnenland

Het evenement Dutch Design Week in Eindhoven maakte veel indruk bij Babel tijdens de excursie in de omgevormde voormalige Philipsfabrieken. Er waren 1500 objecten te bekijken.

Babel zou zelf in de toekomst een Zaanse designevenement kunnen - of eigenlijk moeten - organiseren, vindt Babel-voorzitter Gerrit Tegers. Op het Hembrugterrein. Tussen de centra van Amsterdam en Zaandam.

De Zaanstreek kent zeker vier (inter)nationaal vermaarde ontwerpers waar publiek uit heel Nederland op af zal komen: interieurontwerper Piet Boon uit Oostzaan, wijlen Piet Zwart (de Bruynzeelkeuken) en de designers van Forbo Flooring, die ook in Eindhoven werk hadden staan. Tegers: 'En niet te vergeten Michael Smit uit Koog aan de Zaan. Hij begon met zijn winkel Scoot in Zaandam op de Gedempte Gracht. En later groeide dat uit tot het modeconcern Sissy Boy.' Smit overleed vorig jaar op 53-jarige leeftijd.

Babels missie op deze excursie was de mogelijkheden te bekijken oude pakhuizen en loodsen (van Philips) om te vormen naar moderne bestemmingen als woningen en bedrijfjes. Daar waren schitterende voorbeelden van. Belangrijkste advies daarbij was: ga gezien de huidige economische toestand uit van verhuur en niet van verkoop. Verhuur van appartementen in omgebouwde bedrijfspanden is in Eindhoven een groot succes.

Datum:
26 oktober 2012,
Eindhoven

Deelnemers:
30 personen

o.a. Rondleiding
Strijp-S o.l.v. stadsgidsen
VWV Eindhoven en vrij
bezoek aan de
Dutch Design Week

Uitleg over de transformatie van het gebied met de voormalige Philipsgebouwen in het Strijp-S gebied.

De Design Rides zijn al zeven jaar het visitekaartje van DDW. 30 speciaal gecureerde Mini's, met bizarre objecten op het dak, brengen bezoekers gratis van en naar elke gewenste DDW-locatie.

Op ongeveer 65 locaties lieten zo'n 500 vormgevers hun werk zien op het gebied van product design, textiel en mode, grafisch ontwerp, ruimtelijk ontwerp en design-management & trends.

Alessi is kwaliteit, Hema ook

Vormgeving van Kwaliteit

Vormgeving is kwaliteit. Maar kwaliteit kan ook bestaan zonder fraai te zijn vorm gegeven. Alessi is kwaliteit, maar Hema ook, vat voorzitter Paul Carree van Babels programmaraad kernachtig samen. Het jaarthema van Babel 2012 was Vormgeving van kwaliteit.

Toen Babel, voortkomend vanuit het Architectencafé, in 2003 een officiële stichting werd moest de doelstelling worden verbreed. Met alleen 'architectuur' of 'vormgeving' in de naam lukte het niet subsidie te krijgen bij de gemeente Zaanstad en het Stimuleringsfonds voor Architectuur. Daarom kreeg Babel in de bijlijn Podium van vormgeving & kwaliteit.

Het thema vormgeving vormde jarenlang de boventoon. Hoog tijd, vond het Babelbestuur, om het begrip kwaliteit beter te belichten. Dat is in dit programmajaar 2012 uitstekend gelukt, vindt Carree.

Allereerst definieerde de programmaraad 'kwaliteit', door een aantal vragen te stellen. Hoe ervaar of beoordeel je of iets goed of slecht is, mooi of lelijk? Hoe is kwaliteit te beïnvloeden? Het begrip wordt daarnaast in engere - lees: positieve - zin gebruikt in de betekenis van een goede hoedanigheid of eigenschap, of deugdelijkheid. Kwaliteit heeft dus veel te maken met waardering. Je zou kunnen zeggen dat je pas aan een ontwerp/product kwaliteit kunt toekennen als het eenmaal in gebruik is genomen en zichzelf heeft bewezen, maar dan gaan we voorbij aan de ontwikkeling ervan.

Het bestuur van Babel en de 1400 geregistreerde (!) belangstellenden zijn veelal direct geïnteresseerd in de totstandkoming van kwaliteit. Of daar direct bij betrokken. Voor hen is het dus interessant te weten hoe ze de kwaliteit kunnen beïnvloeden. Kwaliteit is het resultaat van een proces van ideeënvorming, ontwerp en uitvoering. Tijdens dit proces speelt ook de gebruiker dikwijls een belangrijke rol. Bedrijven maken bij de ontwikkeling van een nieuw product vaak gebruik van consumentenpanels. In gemeenten worden wijkbewoners actief bij herstructureringsprojecten betrokken. Bij particulier opdrachtgeverschap is er zelfs sprake van een continue wisselwerking tussen ontwerper, producent en gebruiker.

Kwaliteit heeft voor een belangrijk deel - vooraf gedefinieerd - te maken met esthetiek en aspecten van veiligheid en duurzaamheid. Het ontwerp moet daarmee bij voorbaat aan allerlei

eisen voldoen. Gemeenten zoals Zaanstad, willen aantrekkelijk zijn voor bewoners, bedrijven en bezoekers. Bovendien willen zij zich profileren ten opzichte van andere steden binnen de regio. Dat vraagt om kwaliteit en identiteit.

Gedacht wordt aan het aanstellen van een supervisor, die de kwaliteit van de stedelijke ontwikkeling in de komende jaren moet bewaken. Maar dat is niet genoeg. Kwaliteit en identiteit moeten ook 'vermarkt' worden. Steden willen zich onderscheiden en gaan zich daarbij steeds meer profileren als 'merk', zoals in het bedrijfsleven gangbaar is. Vorig jaar werd om die reden de Stichting Marketing Zaanstreek opgericht.

Het Zaanse bedrijfsleven speelt een belangrijke rol als het gaat om de Nederlandse identiteit. De Zaanstreek is van oudsher de bakermat van de voedingsmiddelenindustrie en nog steeds zijn er vele bedrijven in de foodsector gevestigd. Zij werken voortdurend aan innovatie en nieuwe producten. Aan de hand van de invalshoeken proces, ontwerp en verleiding is geprobeerd in themadiscussies, workshops, excursies, salonavonden en films antwoord te geven op vragen als wat invloed van en eisen aan vormgeving van kwaliteit is, hoe je kwaliteit (h)erkent en hoe die is te vertalen naar de Zaanse praktijk.

Met het jaarthema Vormgeving van kwaliteit probeerde Babel dit jaar haar publiek om bewuster te laten kijken naar- en na te denken over de bedoeling achter ontwerpen van stedelijke ruimte, woningen, steden en (industriële) producten. Het gaat daarbij om de tastbare, zichtbare en aanraakbare wereld waarin we leven versus de virtuele wereld van bijvoorbeeld de nieuwe (sociale) media en alle ontwikkelingen die op dat gebied in een razend snel tempo tot ons komen en al weer verouderd zijn zodra we er kennis van hebben genomen.

Boven: De programmaraad komt o.l.v. Paul Carree elk jaar zo'n 10 keer bij elkaar om de voortgang van de activiteiten te bespreken. Het volgend themajaar en nieuwe beleidsplan staan ook al vroeg op de agenda.

Midden: Bestuursleden Evert Nagtegaal en Ted van Galen in een diepgaande conversatie

Onder: De volledige organisatie (de zgn. 'Babellaars') komt na afloop van ieder themajaar bijeen voor een inspirerende, maar vooral ook gezellige en ongedwongen borrel.

Babel is gehuisvest in Carree's gelijknamige BNA-bureau in het door de vooraanstaande architect/designer Aldo Rossi (Milaan 1931-1997) ontworpen Monumento Urbano in de Zaanse wijk Westerwatering.

Paul Carree neemt afscheid als voorzitter van de programmaraad

Babel zit aan top van kunnen

Stichting Babel is in tien jaar tijd enorm gegroeid. Maar de onderliggende organisatie is niet meegegroeid. 'De stichting heeft een jaarmzet van tussen de zestig- en honderdduizend euro. In de jaren dat we de Parteon Architectuurprijs erbij hebben, is het nog meer. En dat draait allemaal op vrijwilligers. Nee, Babel zit nu aan de top van haar kunnen.'

Scheidend programmaraad-voorzitter en mede-oprichter ir. Paul Carree (1948) blikt tevreden terug op de eerste tien jaar stichting Babel, podium voor vormgeving en kwaliteit. Maar in de organisatie zit hem iets dwars. 'We hadden een betaalde coördinator in huis moeten halen. Maar dat zat er niet in. We hadden economisch het tij natuurlijk niet mee, moesten alles zelf, erbij doen. Alleen Marga Palmboom (administratie en coördinatie) en Nicolette Zwart (secretariaat) hebben elk wat betaalde uren.'

Architectencafé

Al in 1984 richtte een zestal Zaanse architecten, waaronder Wim Kruiswijk (1936-1993), Cees Kruit en Carree, een architectencafé op. 'Dat was een platformpje dat zo nu en dan bekende architecten uitnodigde. Die kwamen dan met dia's een praatje houden. We zijn toen ter ziele gegaan door een gebrek aan publiciteit. Er kwamen best heel aardige sprekers, maar die werden dan alleen aangekondigd door her en der een paar postertjes neer te hangen. En dat dan ook nog één, twee dagen van tevoren pas. Dat was niks! Het bloedde dood.'

Daarna zijn er nog twee avondjes geweest met kunstenaarscollektief Tengel. Wel leuk maar architecten en kunstenaars - die lagen te ver uit elkaar, aldus Carree.

Inspiratie

Toen dr. Ruud Vreeman burgemeester van Zaanstad was (van 1997 tot 2004) kriebelde er weer wat bij de architecten en stedenbouwkundigen. Vreeman wou immers 'van de stad een stad maken en de dorpen dorps laten'. Heel veel inspirerende vergaderingen van de architecten en de stedenbouwkundigen in spreekwoordelijke achterkamertjes waren het gevolg. 'Het ging weer ergens over', herinnert Carree. Toen Zaanstads centrumplan Inverdan zich aandienende is gezegd: nu moeten we ons bundelen, willen we een beetje inbreng hebben.

Mensen van het eerste uur waren Annet Bol, die in den beginne de coördinatie heeft gedaan en de groep bij elkaar heeft gebracht, vormgever Jan Schoen die de naam Babel bedacht heeft en Babel een visueel gezicht heeft gegeven en enkele Zaanse architecten. Zoals Cees Kruit, Ishak Önen, Paul Carree en stedenbouwkundige Ted van Galen.

'Jan Stegink kwam erbij en die had een duidelijke referentie vanuit het Architectuurcentrum Twente.' Stegink is inmiddels weer terug naar Enschede. In 2003 is Babel opgericht. 'Daarvoor vroegen we nooit subsidie aan, maar door het toch wat ruimer op te vatten wilden we die wel aanvragen. En daarvoor moet je stichting zijn. Dan is een bestuur nodig en daarmee werd het een stuk officiëler, zodat we toen subsidies konden krijgen.'

Ambitie

De ambitie van Babel, in het begin, om 'iets neer te zetten' ging goed, vindt Carree. 'We hadden op de avonden met Tengel ook wel wat mensen, maar bij Babel zitten er toch altijd wel minimaal veertig, vijftig mensen in de zaal. Meestal meer. Rond de tachtig.'

Babel had toch de ambitie iets bij de gemeente in de melk te brokkelen? 'Natuurlijk denk je wat invloed te kunnen krijgen. Maar ambtenaren hebben we weinig gezien, buiten dan die ambtenaren die van alles mee regelden, Ted van Galen, Marlies Romeijnders, Hans Staller en Marieke Ros. En van de nieuwe lichten stedenbouwkundigen heb ik er nog nooit één gezien. Wie we wel steeds vaker in de zaal zien zijn raadsleden en wethouders.'

En de scheidend voorzitter programmaraad van Babel steekt ongevraagd zijn bewondering over de rol, positie en het succes niet onder stoelen of banken. Zo wordt de organisatie regelmatig - weliswaar nog steeds onbezoldigd - gevraagd met haar expertise mee te denken over plannen binnen de gemeente Zaanstad.

Paul Carree stopt als voorzitter van de programmaraad. Na tien jaar - het bestaan van Babel - in deze functie vindt hij dat het tijd wordt voor een frisse blik. Aan architect ir. Wim Klaassen de eer.

In de Zaanstreek bezit de gemeente niet veel grond. We zouden eigenlijk weer terug moeten naar het 17de eeuwse grachtengordelprincipe. Dat als er binnen een jaar niks met de grond gebeurt deze weer terug gaat naar de gemeente, zodat deze het weer opnieuw kan uitgeven voor initiatieven die wel worden uitgevoerd.

Bij CPO is de architect geen mooimaker maar vooral de organisator van het proces. Kritiek had Hein de Haan wel op de mono functionaliteit van Particulier Opdrachtgeverschap (PO). Zij doen niets voor de buurt. Zoals bij 'Vrijburcht', individueel particuliere woningen in Amsterdam, waar vanaf de straat alleen garage-deuren te zien zijn.

Over de kennis van de stedelijke vitaliteit meldde Peter de Bois dat sociologen de wereld systematisch hebben onderzocht, stedenbouwkundigen nauwelijks en architecten helemaal niet.

Top-down vs bottom-up. Door de crisis stagneren zaken. Geef de braakliggende terreinen uit, laat particuliere mensen zelf gaan bouwen.

Particulier bouwen 'Vrijheid in gebondenheid?'

Particulier opdrachtgeverschap is geen slechte zet in de huidige crisis. Particulieren blijven ook in de recessie doorbouwen. Terwijl een projectontwikkelaar pas start als 70 procent van de woningen is verkocht.

Particulier bouwen vraagt wel durf en flexibiliteit van de verschillende deelnemers in het bouwproces. Paul Carree concludeerde dat de Zaanstreek al een rijk verleden heeft met het particulier opdrachtgeverschap, in de vorm van een goedjaarseind en alle andere uitbouwen aan woningen.

Projectleider Jacqueline Tellinga van het Homeruskwartier in Almere vertelde dat de (toekomstige) bewoners van 3000 woningen daar optreden als woonproducenten in plaats van woonconsumenten. Zij mogen er woningen (laten) ontwerpen binnen door de gemeente vastgestelde kaders. Dat vraagt een andere inzet van architecten. Er zijn bureaus die een woning ontwerpen die op verschillende plekken terug te zien zijn (licentiearchitectuur), dit vertaalt zich terug in de kostprijs. Er staan cataloguswoningen, maar ook architectonische parels in het Homeruskwartier, door het paspoort passen deze bij elkaar.

Beweging en beleving in de openbare ruimte

De kwaliteit van openbare ruimte stond deze avond centraal.

Peter de Bois, ging in op de stedelijke vitaliteit van een stad vanuit het onderzoeksprogramma De stad, Duurzaam Vitaal, Meervoudig Intensief (duurzaam) Ruimtegebruik, van de Hogeschool van Amsterdam. De Zaanstreek is een organisch gegroeide stad, waar de Zaan in belangrijke mate de infrastructuur heeft bepaald. Van oudsher was de Zaan niet alleen de vervoersader van de streek, de Zaan was ook de openbare ruimte en de plek waar alles gebeurde. Tijden veranderen en de behoefte aan een goede openbare ruimte op land is nu ook aanwezig. Al was het alleen maar om de kwaliteiten van diezelfde Zaan te kunnen beleven

Remco Reijke ging uit van 'De stand van de Zaan' een onderzoek over de Zaan als identiteitsdrager, afgerond in 2009. Daarin is gekeken naar de openbare ruimte langs de Zaan. Een stad kan niet functioneren zonder. Het heeft sociaal-culturele waarde; het draagt bij aan de identiteit van de stad. En het brengt economische waarde, de stad wordt aantrekkelijker als vestigingsstad om te wonen en te werken.

Datum:
15 februari 2012,
De Koekfabriek, Zaandam

Opkomst:
circa 55 bezoekers

Gast sprekers:
Hein de Haan en
Jacqueline Tellinga
Discussieleider:
Joke Bosch

Datum:
6 juni 2012,
De Koekfabriek Zaandam

Opkomst:
circa 55 bezoekers

Gast sprekers:
Peter de Bois en
Remco Reijke
Discussieleider:
Jan Roncken

Home made in de Zaanstreek

1 op de debatavond Home Made in Zaanstad vertelden Anne-sterre Mees, van bureau Motivation en René Gruijs, van Brand New Design (o.m. Verkade) dat bij veel producten het steeds vaker gaat om emotie, beleving en hoe die 'verpakt' wordt.

Gruijs, wiens grootouders een verkadewinkel hadden in de Ooievaarsstraat, vertelde hoe hij dit toepaste in een nieuwe lijn verpakkingen van Verkade-koekjes. 'Een trend die bij Zaanstad past is soberheid', aldus Anne-sterre Mees. Uitspraken die hierbij horen: doe maar gewoon dan doe je al gek genoeg, niet met je kop boven het maaiveld uitsteken.

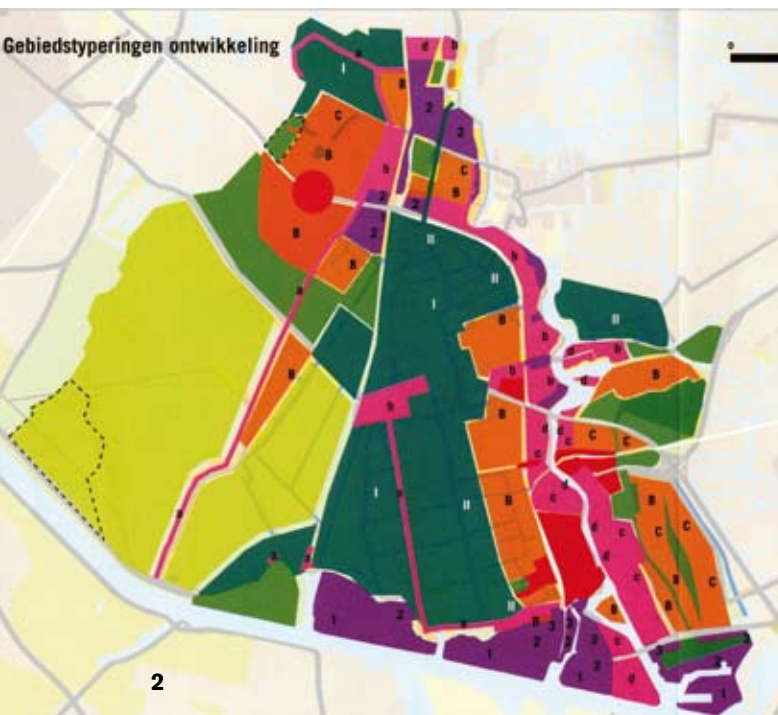
Centrale vraag was dus: moet je het imago van een merk dan wel koppelen aan een stad of regio. PvdA-raadslid Louis Groen was wat sceptisch om Verkade te verbinden aan Zaandam. Hij wordt als raadslid vaak geconfronteerd met een negatief imago. Mees vindt dat niet erg. Haar beeld is dat de mensen buiten de Zaanstreek positiever zijn dan van binnenuit. Die no-nonsense cultuur met een sterke link naar het verleden, daar is Nederland naar op zoek, zei ze. Of ze hier vervolgens ook willen wonen, dat is een tweede.

3

Datum:
9 oktober 2012,
Serah Artisan Zaandam

Opkomst:
circa 45 bezoekers

Gast sprekers:
Anne-sterre Mees en
René Gruijs
Discussieleider:
Joke Bosch

De geschiedenis van de stedenbouw in de Zaanstreek

1 s Zaanstad stedenbouwkundig wel doordacht gepland of slechts een keten van dorpen langs de Zaan, door de eeuwen zo gevormd? Die vraag stond centraal tijdens het extra BabelDebat.

Len de Klerk wees er onder meer op dat de bevolking is verdriedubbeld sinds 1900 van 48.000 naar 172.000 in 2010. De Zaanstreek is erg lang blijven hangen in de functie als industriestad, de omschakeling naar zakelijke dienstverlening kwam traag van start. Dit is vooral zichtbaar na 1970.

Kritiek komt uit de zaal dat de Zaanstreek zich niet heeft gefocust op de zakelijke dienstverlening, maar voornamelijk een slaapstad is geworden. Jouke van der Werf sprak dit tegen: Er zijn heel veel éénpitters. Daar moeten de wijken zich meer op richten.

Bovendien vindt Van der Werf dat er meer bottom-up moet worden gepland. Door gebruikers cq bewoners. De Wibautstraat in Amsterdam werd als voorbeeld gegeven. Hier wilde men niet zijn, totdat er langzaam een verandering optrad. De voormalige Renaultgarage werd een restaurant, in het voormalige Volkskrantgebouw kwamen kunstenaars en de Amstelcampus van de HvA werd er gevestigd. De Peperstraat in Zaandam is volgens Van der Werf ook zo'n plek. Het gaat er niet om of de architectuur mooi of lelijk is, maar of het effect heeft. Hoe is de overgang van privé naar openbaar?

4

Datum:
29 november 2012,
Serah Artisan Zaandam

Opkomst:
circa 60 bezoekers

Gast sprekers:
prof. dr. Len de Klerk en
Jouke van der Werf
Discussieleider:
Ted van Galen

1. Ieder verbindt zich met een ander koekje en ook de wijze van consumeren verschilt (likken, dopen, breken). Wat ook van invloed is, is het tijdstip van consumeren, 's ochtends een knappertje en 's avonds bij het samenzijn van het gezin een chocoladekoekje.

2. In de jaren '90 was de streek klaar voor Zaanstreekstad. Waar eerdere centra werden gepland in het geografische middelpunt (Engewormer en Guisveld) werd de stad juist stadser en de dorpen dorpsier.

3. Een voorbeeld dat mensen de stad maken zijn de stukken grond die worden toegeëigend door mensen, die er schuttingen bouwen. Of, deze olifantenpaden die ontstaan bij het afsnijden van de looproute.

Architectuur, Design en Voedsel

exposities, lezingen, rondleiding en vaartocht

Het thema van de landelijke jaarlijkse Dag van de Architectuur dit jaar was **Architectuur en Voedsel**. Dat was de Zaanstreek als 'provisiekast van Nederland' op het lijf geschreven. Als Zaanse organisator had Babel een programma samengesteld, waarin de relatie tussen voedsel, vormgeving, design en architectuur op verschillende en verrassende manieren belicht werd.

In een van de bekendste iconen van de Zaanse voedingsindustrie - het prachtig gerestaureerde Verkadecomplex in Zaandam - is het House of Food gevestigd. Daar vonden lezingen, debatten, tentoonstellingen, rondleidingen en workshops plaats. Er werd onder meer aandacht besteed aan product- en verpakkingsdesign, ontwikkeling van keuken- en supermarktconcepten, maar ook aan stadsecologie en cityfarming. Er was een bijzondere foto-expositie over multiculti keukens, die Erik Klein Wolterink in opdracht van het Stadsarchief Amsterdam maakte, en een presentatie van speciale food-based (bouw)-materialen.

Kinderen konden zelf hun eigen eetbare huis bouwen, terwijl hun ouders intussen aan de slag konden gaan bij kookstudio Lust. Ook elders in het Verkadecomplex en daarbuiten vonden activiteiten plaats, mede dankzij de medewerking van een aantal lokale organisaties en ondernemers

Caro Verbeek gaf een lezing met als titel *Geur, vormgeving en architectuur*. Veel Zaankanters zijn opgegroeid tussen de luchtjes van de voedingsindustrie. Met je ogen dicht wist je vaak wel waar je was. Geur is een belangrijk zintuig dat vele facetten kent. Kunsthistorica Caro Verbeek onderzoekt de betekenis en invloed van geuren. Zij vertelde over eigen geuren van steden, over het gebruik van geur in de architectuur en natuurlijk over cacao, dé geur van de oude Verkadefabriek. 125 jaar Albert Heijn werd in beeld gebracht aan de hand van een greep uit de collectie van de Stichting Erfgoed Albert Heijn.

In de lezing *Park Supermarkt: nieuwe invulling voor ons Zaanse groengebied?* werd door Van Bergen Kolpa Architecten een vernieuwende kijk gegeven op produceren, consumeren en recreëren in de vorm van een landschappelijke supermarkt. Hier kunnen zowel ondernemers als stedelingen grond gebruiken om op een duurzame manier voedsel te verbouwen én te verkopen. Gloort hier een nieuwe toekomst voor ons groene ommeland? was de vraag Jago van Bergen van Van Bergen Kolpa Architecten.

En Bruynzeel-medewerker Lenneke Sander-Gorter vertelde over de voormalige Bruynzeelfabriek in Zaandam en over de beroemde keuken van Zaanse ontwerper Piet Zwart. Speciaal voor deze dag werd materiaal uit de Bruynzeel museumcollectie tentoongesteld. Aan de hand van voorbeelden uit haar eigen privé-collectie hield Wil Gabriel een lezing over de ontwikkeling van de bekende Verkade verpakkingen. Aansluitend hielden architect Paul Carree en John Gabriel, oud-medewerker van Verkade, een rondleiding door de voormalige chocoladefabriek van Verkade. Terwijl John Gabriel onderweg herinneringen ophaalde over hoe het er vroeger aan toe ging in de fabriek vertelde Carree over de transformatie van dit bekende industriële monument.

Varen op de Zaan hield speciaal voor deze dag twee vaarexcursies van elk twee uur over de Zaan. Onderweg vertelde Babel-gids Hans Staller over de geschiedenis van de Zaanse voedingsmiddelenindustrie en de ontwikkeling van het bijzondere productielandschap langs de Zaanoevers.

Datum:
24 juni 2012,
Verkadefabriek
(hoofdlocatie House of
Foods) Zaandam

**Geschat aantal bezoekers
bij de vele activiteiten:**
circa 350 - 450
belangstellenden

Er was erg veel belangstelling voor de rondleiding door de voormalige Verkadefabriek.

De Zaanse geur van Caro Verbeek was er voor zowel vrouwen als mannen.

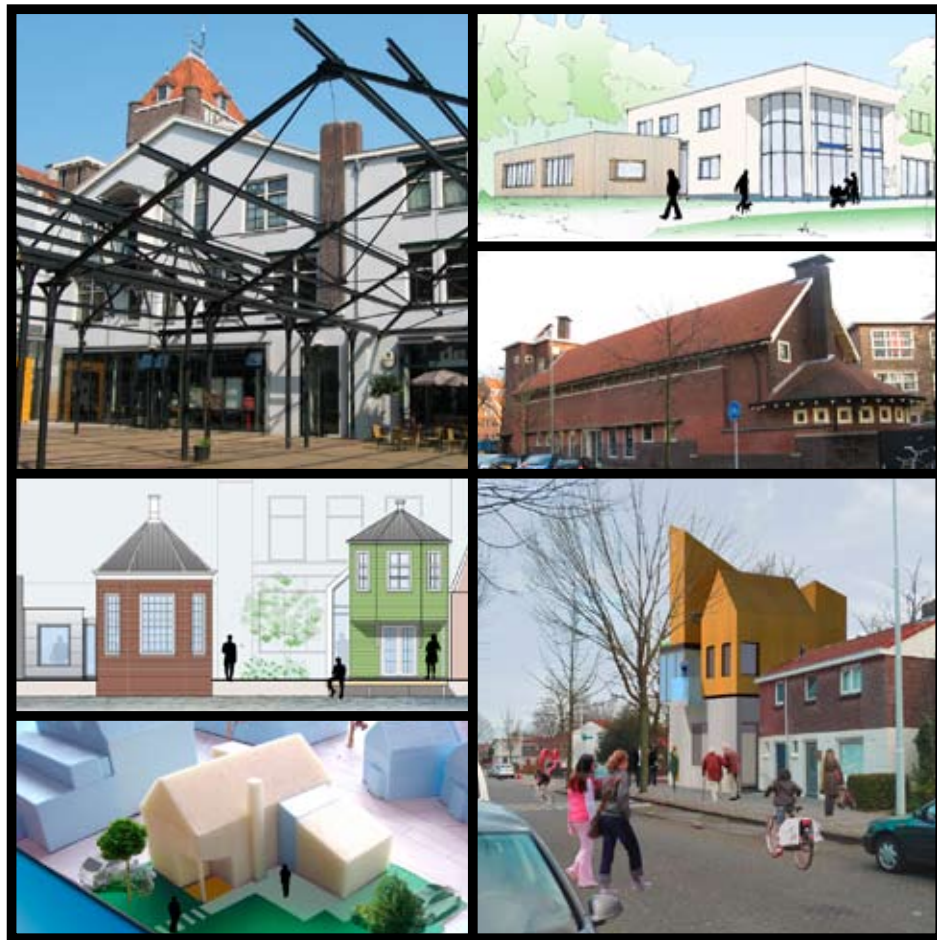

Tijdens de lezingen was ook ruimte voor een gesprek met de bezoekers

In de startblokken voor de kinderworkshop

- Musical 23, 1507 TS Zaandam
- 075 612 58 85 | 075 670 06 95
- Fax 075 612 54 88
- info@carree-architecten.nl
- www.carree-architecten.nl

Bouw je lekkerste droomhuis!

Kinderworkshop

De kinderen werden niet vergeten tijdens de Dag van de Architectuur. In een drietal opeenvolgende kinderworkshops werden de lekkerste droomhuizen gebouwd. 'Knibbel knabbel knuisje, wie knabbelt aan mijn huisje?' Dit sprookje van Hans en Grietje diende hierbij als inspiratie. Dat deze kinderen gedreven knutselden aan de eetbare bouwwerken is duidelijk te zien op de foto's!

Babel Dag van de Architectuur

Datum:
24 juni 2012,
House of Foods Zaandam

Aantal deelnemers:
circa 60 kinderen

Onder leiding van
Nanine Carree

**Profiteer nu van de
6% btw regeling voor
verbouw en renovatie!**

- > Nieuwbouw
- > Verbouw
- > Renovatie en restauratie
- > Groot onderhoud
- > Burgerwerk

**bouwbedrijf
kakes**

Slobbeland 10 > 1131 AB Volendam
0299 - 398 985 > www.kakes.nl

HSB
VOLENDAM
betrokken bouwers

HSB Volendam • Slobbeland 10 • 1131 AB Volendam
Telefoon 0299-398900 • www.hsb-volendam.nl

Kidz DvdA bouwwerk

De kwaliteit van Inverdan

Bij de planvorming van Inverdan in 2003 had Babel zo haar twijfels bij Inverdan. Maar de kracht van Inverdan bleek zelfs voor de sceptici binnen Babel overtuigend. Samen met 'de vrienden van Babel' werd daarom het nieuwe stadshart bezocht om de kracht en geloofwaardigheid hiervan zelf te ervaren.

Bij het Informatiecentrum gaf Babelvoorzitter Gerrit Teders (van huis uit stedenbouwkundige) uitleg over de achtergronden/ontwikkelingsplannen - al gestart in 1999 - van Inverdan. Gevolgd door een boeiende toelichting van Marene Kok bij de grote maquette over de exacte locaties en stand van zaken van alle plannen.

Architect Simon Sprietsma gaf in hotel Inntel een lezing over het terugbrengen van water in de gracht. Hierin waren o.a. zijn ontwerpen van de 8 bruggen, vormgegeven met motieven in de leuninggen geïnspireerd op typisch Zaanse bruggen. Waar mogelijk is verwezen naar ruimte en de gevels. Zo heeft een brug davidsterren in de leuninggen. De voormalige synagoge is daar vlakbij.

Datum:
5 juli 2012

Opkomst:
53 personen

Met medewerking van:
Marene Kok,
Simon Sprietsma,
Gerrit Teders, Paul Carree,
en Wim Klaassen

1

2

3

4

1. Een blik op het eerste stukje gracht in Inverdan.

2. De transformatie van de toegang tot de Saen Tower: het atrium van de Saen Toren.

3. In Inntel luisteren en kijken naar de uitleg van Simon Sprietsma over de ontdemping en de bruggen van de gracht.

4. Afsluiting in het Monumento Urbano onder het genot van een maaltijd en een drankje. De verwachte regen bleef uit: Het was dit jaar prachtig weer!

Uitleg over het eigenzinnige en eigentijdse centrumplan Inverdan in het Infocentrum.

Tallinn (Estland) en Riga (Letland)

Meerdaagse excursie

De Baltische staten Estland en Letland hebben sinds hun zoveelste machtswisseling te maken met een explosie van nieuwe architectonische projecten. Vooral in Tallinn zijn deze vaak ontworpen door jonge architecten. De excursie, met 34 deelnemers, was naar de hoofdsteden Tallinn (Estland) en Riga (Letland).

Het was meer dan de moeite waard om al die nieuwe en geherstructureerde gebouwen en plannen te bezoeken. Maar door twee steden te bezoeken waren het eigenlijk twee excursies binnen één reis - het programma was dan ook pittig.

Tallinn is uitgegroeid tot een dynamische en opwindende stad. De stad is een architectonisch wonder met verbazende staaltjes moderne architectuur, die het herwonnen zelfvertrouwen van de bevolking weerspiegelen. De Oude Stad is gerestaureerd en vele verwaarloosde gebouwen zijn onder handen genomen. Ook wordt de houten woningbouw uit de 19e eeuw gerenoveerd. Riga is door zijn lange geschiedenis als handelscentrum de grootste en meest kosmopolitische stad van het Baltische gebied. Dat vindt zijn weerslag in de architectuur. Veel van wat op gang is gebracht na de onafhankelijkheid van 1991 is al uitgevoerd, enkele projecten nog niet.

Maar ook in het verleden hebben hier goede architecten gewerkt. Middeleeuwse pakhuizen en Hollandse renaissance huizen, in het centrum van Riga, geven het gevoel van een plaatjesboek van de sprookjes van Grimm.

De stad is rijk aan art nouveau huizen, die op de wereld erfgoedlijst zijn geplaatst. De Russische architect Michael Eisenstein (1867-1921) heeft een flinke bijdrage geleverd. Zijn huizen hebben nogal wat eclectische elementen, geleend uit verschillende stijlperiodes.

Datum:
13 t/m 16 september
2012

Deelnemers:
34 personen

1

2

3

4

1. Tallinn beschikt over een centraal stadsplein, het Raadhuisplein met markt.

2. De 2e dag bekijkt de groep per fiets ook de buitenwijken van Tallinn zoals Kalamaja met veel houten woningbouw, deels vernieuwd, maar ook nog velen erg vervallen.

3. Moderne nieuwe Joodse Synagoge in Tallinn.

4. Het Roseni gebouw (industriële hergebruik) in het Rotermann Zakenkwartier in Tallinn.

5. Oude stad Riga met middeleeuwse pakhuizen en Hollandse renaissance huizen.

5

In Riga is een flink aantal interessante plannen ontworpen en ook uitgevoerd, met behoud van historisch erfgoed. Door de crisis staan echter veel van deze nieuwe woningen leeg!

Riga, het eiland Kipsala de Gypsum Factory van architectenechtpaar Zaigas en Gailis, waarin bij een herstructureringsplan woningen zijn gekomen.

Vormgeven aan vooruitgang

Sinds jaar en dag is Bouwfonds Ontwikkeling nauw betrokken bij het vormgeven van een veranderende wereld. Een wereld die steeds nieuwe eisen stelt op het gebied van wonen, gebruik en leefbaarheid. In ons land staan meer dan 250.000 woningen die door ons ontwikkeld zijn, en daar komen er per jaar gemiddeld 7.000 bij. Bouwfonds Ontwikkeling kijkt bij de ontwikkeling van woningen intensief naar de wensen van bewoners en naar de unieke kwaliteiten van de locatie. Daardoor realiseren we woningen die een optimale balans bieden tussen comfort, gebruiksgemak, bijzondere architectuur en duurzaamheid. Woningen die een goed, veilig en lekker thuis zijn. Zo geven we al ruim zestig jaar vorm aan vooruitgang. En dat zullen we blijven doen.

Bouwfonds Ontwikkeling is onderdeel van Rabo Vastgoedgroep

www.bouwfonds.nl

Eigentijdse Zaanse bouw

ROCHDALE

www.rochdale.nl

AD99_0_14032011_050

WIJ HETEN U VAN HARTE WELKOM VANUIT ONZE NIEUWE LOCATIE OP DE RONDE TOCHT 16 IN ZAANDAM

VOOR DE MOGELIJKHEDEN KUNT U CONTACT OPNEMEN MET DENNIS KINGMA OF HANS KINGMA, OF BEZOEK ONZE WEBSITE WWW.ARANEAGRAFIMEDIA.COM

RONDE TOCHT 16 • POSTBUS 2240 • 1500 GE ZAANDAM
TEL (075) 616 92 19 (REPRO) • TEL (075) 616 66 16 (OFFSET)
OFFSET@ARANEAABV.COM • REPRO@ARANEAABV.COM

ARANEA GRAFIMEDIA, AL 42 JAAR HET ADRES IN DE ZAANSTREEK EN OMGEVING VOOR:
BOUWTEKENINGEN | KOPIËREN | PRINTEN | DRUKWERK | SCANNEN | SIGN

Soeters Van Eldonk architecten

GROTE & kleine projecten

www.soetersvaneldonk.nl

arch@soetersvaneldonk.nl

Kerkstraat 204 1017 GV Amsterdam

T 020 624 29 39

Alles Moet Nieuw - Piet Zwart

Filmvoorstelling met nagesprek

De Zaanse vooruitstrevende industrieel ontwerper en grafisch vormgever Piet Zwart (Zaandijk 1885 – Wassenaar 1977) leefde om te vernieuwen.

Hij werd bekend door zijn ontwerpen voor Bruynzeel, de Nederlandse Kabelfabriek en PTT en zijn baanbrekende werk op het gebied van typografie. Hij werkte samen met architect Berlage.

Zwart was een groot voorstander van standaardisatie - volgens hem een vereiste voor industriële vormgeving - en streefde ernaar om design betaalbaar te maken voor de mensen met een kleine beurs. Kunst voor de massa, dat was zijn droom. Hij vond als vormgever de bruikbaarheid en kwaliteit van zijn ontwerpen belangrijker dan de vorm.

Regisseur De Jesus zei dat hij een intiem beeld wilde schetsen van Piet Zwart, een gedreven ontwerper, die soms aanliep tegen de behoudende geest van de Nederlandse samenleving. Zwart won in het verleden meerdere prijzen en wordt door velen gezien als de invloedrijkste en één van de meest vernieuwende vormgevers van de 20e eeuw in Nederland.

Datum:
24 juni 2012,
Filmtheater de Fabriek
Zaandam

Opkomst:
60 bezoekers

Gast spreker:
Sherman de Jesus in
gesprek met Hans Bosma

'Alles moet nieuw' Piet Zwart was vernieuwend, hij dacht anders dan zijn tijdgenoten en diezelfde tijd beperkte hem in zijn kunnen.

Als ontwerper begon Zwart bij Bruynzeel, waar hij zijn bekendste werk maakte; de prefabeuken uit 1937.

'The genius of Design' Designers begonnen zich vanaf de jaren '70 meer te richten op het genot van de gebruikers dan op hun noden. Ze speelden in op de consumptiemaatschappij en namen het voortouw in de vormgeving van het moderne dagelijkse leven.

Designs for Living & Objects of Desire

Filmvoorstelling met nagesprek

'Designs' en 'Objects' zijn twee delen uit de BBC-serie Genius of Design. Pieter Brand, artdirector van BrandDesign in Zaandam, besprak in de nazit deze film, een reis door de ontwerpwereld van de eerste fabrieken tot de meest invloedrijke ondernemingen van dit moment, zoals Ikea en Apple.

De serie gaat in op welke invloed design heeft op ons dagelijks leven, wat is/was de bedoeling en het succes achter vele ontwerpen en heeft vormgeving invloed op de manier waarop wij naar onze wereld kijken? En kopen wij door het design die producten waar we écht behoefte aan hebben?

In het eerste deel aandacht voor de vormgeving in de crisisperiode tussen de twee wereldoorlogen. In deze tijd ontstonden ontwerpstromingen van het Bauhaus-modernisme tot de meer retro ontwerpen. En, door de mechanisatie konden steeds meer voorwerpen voor steeds meer mensen geproduceerd worden.

Het tweede deel startte met design vanaf de jaren '70. In de jaren '80 en aan het begin van de jaren '90 moet het principe van standaardisatie langzaam ruimte maken voor de droom van individualisering.

Datum:
16 december 2012,,
Filmtheater de Fabriek
Zaandam

Opkomst:
26 bezoekers

Gast spreker:
Pieter Brand

JAN IJSKES

FUNDERINGSTECHNIKEN
"DE COOGH"

- Trillingsarm heien en trillingsvrij persen Ø114 t/m Ø406 mm.
- Inpandig aanbrengen van stalen damwand.
- Helmachines met een doorrijdbreedte vanaf 63 cm.
- Minimale werkhogte 1,35 meter.
- Funderingsherstel inclusief sloop en betonwerkzaamheden.
- Opvijzelen en rechtzetten van woning en gebouwen.
- Paaladvies en paal controleberekeningen.

FUNDERINGSSPECIALIST

Daam Schijfweg 22-24, 1507 BD Zaandam, Tel.: 075 - 616 39 04, Fax: 075 - 635 67 62
info@decoogh.com / www.decoogh.com

 Timmerfabriek Visser

Kozijsen, ramen, deuren, trappen,
schuifpuien, balustrades en lijstwerk.

Voor nieuwbouw en restauratie

Tot in detail verantwoord maatwerk

 Visser Hraam

Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

HEDDES
Bouw & Ontwikkeling

Samen werken aan
duurzaamheid en
blijvende kwaliteit
met passie voor
bouwen.

www.heddes.nl

Provincialeweg 102 . 1506MD Zaandam . 075-6311711
www.inntelhotels.nl

Nagtegaal Jong Advocaten

Arbeidsrecht	Insolventierecht	Dam 34, Zaandam
Bedrijfsanering	Letselschade	Postbus 1275
Bestuursrecht	Ondernemingsrecht	1500 AG Zaandam
Bouwrecht	Personen- en	
Economisch strafrecht	Familierecht	Tel.: (075) 6313121
Huurrecht	Strafrecht	Fax: (075) 6350818

info@nagtegaaljong.nl
www.nagtegaaljong.nl

Al meer dan 25 jaar het aanspreekpunt van het MKB

Business Center
BedrijvigeBij

www.bedrijvigebij.nl

Flexibel op maat
verhuren van kantoor-
en bedrijfsruimten

Babel Archigids, architectuur-rondleidingen in de Zaanstreek te voet of per fiets
www.stichting-babel.nl

GESPONSORD DOOR STUDIO SCARPA - WWW.STUDIO-SCARPA.NL

Kring Alkmaar

Sponsors en Vrienden van Babel 2012

Hoofdsponsors van Babel in 2012

Aranea Repro Zaandam
Carree Architecten Zaandam
Eigen Haard Amsterdam
Gemeente Zaanstad
HSB Volendam
Parteon Wormerveer
Rabobank Zaanstreek e.o. Zaandam
Rochdale Zaandam/Amsterdam
Sjoerd Soeters Amsterdam
Stimuleringsfonds voor Architectuur
Studio Scarpa Zaandam

Sponsors van Babel in 2012

BNA kring Alkmaar
Bouwbedrijf Van der Gragt Assendelft
Bouwcenter Floris Wormerveer
Business Center BedrijvigeBij Zaandam
Funderingstechniek 'de Coogh' Zaandam
Inntel Hotels Amsterdam-Zaandam
Nagtegaal & Jong Advocaten Zaandam
Politie Zaanstreek Waterland Zaandijk
St. Ir. P.M. Duyvisfonds Koog aan de Zaan
Timmerfabriek K. Visser & Zonen Zaandam
VOF kantoren Zaanstad Wormerveer
WormerWonen Wormer

Vrienden van Babel in 2012

Aannemingsbedrijf Sturm Zaandam
Adviesbureau ir. T. List Zaandam
Albert Groothuizen projectmanagement Zaandijk
AMIC Installation Consultancy Zaandam
Architectenbureau Klein Wormerveer
Architectenburo Cees van Luit Krommenie
Bets Architecten Zaandam
Bouwbedrijf J.P. Leguijt Krommenie
Bouwbedrijf Nieuwe Maten Wormerveer
Bouwbedrijf Somass Zaandijk
Bouwkundig Tekenburo BOA Assendelft
Breddels Architecten Heerhugowaard
Constructiebureau Tentij Heemskerk
Gerard Wijma Woningmakelaars Zaandam
H en NK architectuur en interieurarchitectuur Zaandam
Heren5 architecten Amsterdam
Islant atelier voor stedenbouw Zaandam
JH Bakker Bouwprojecten Kwadijk
Rien Heijnis Interieur Zaandam
Serah Artisan Zaandam
SVP Architectuur en Stedenbouw Amersfoort
Vanderveen, Kurk & Jacobs Notarissen Zaandam

Dankzij de financiële steun van deze sponsors en vrienden zijn alle activiteiten, veelal kosteloos en met veel tijd en inzet georganiseerd door de leden van de programmaraad, mede mogelijk gemaakt. Onze dank gaat natuurlijk ook uit naar de medewerking en medewerkers van al onze bezochte locaties, onze donateurs en het belangstellende publiek bij onze activiteiten!

Wij hebben in dit jaarbericht wederom ons best gedaan alle betrokkenen die op enigerlei andere wijze Babel hebben ondersteund, zo zorgvuldig mogelijk bij de activiteiten proberen te vermelden. Ieders inzet voor alle vormen van bijdrages is hogelijk gewaardeerd.

stimulerings
fonds
creatieve
industrie

P.M. Duyvisfonds

ZNSTD

Kernleden programmaraad

Pieter Brand, industrieel ontwerper
Nanine Carree, architect
Paul Carree, architect
Albert Groothuizen, zelfstandige in projectmanagement
Martijn van der Hout, architect
Lean van 't Hooft, beleidsadviseur Kunst en Cultuur
Ron Kiburg, volkshuisvester
Wim Klaassen, architect
Cees Kruit, architect
Ellie Lissenberg, emerita hoogleraar criminologie
Ishak Önen, architect
Marga Palmboom, organisatie begeleiding | office manager
Marieke Ros, senior beleidsadviseur
Dick Schilp, verkeersplanoloog
Eva Stache, architect
Hans Staller, strategisch beleidsadviseur sector beleidsontwikkeling
Ria Steenaart, voormalig directeur Dienst Stadsontwikkeling, Milieu en Beheer
Gerrit Teders, stedenbouwkundige
Nicolette Zwart, secretariële ondersteuning programmaraad

Ondersteunende leden programmaraad

Carlos Beira, architect
Joke Bosch, interim cultureel manager communicatie marketing
Jaap Franse, emeritus hoogleraar experimentele natuurkunde, voormalig rector magnificus UvA
Katrine van Klaveren, beeldend kunstenaar/voorzitter Tengel
Saša Rađenović, architect
Jan Schoen, grafisch vormgever
Heleen Snuverink, filmmaakster
Jouke van der Werf, architectuur-historicus

Bestuur 2012

Voorzitter
Gerrit Teders, stedenbouwkundige
Secretaris
Ria Steenaart, voormalig directeur Dienst Stadsontwikkeling, Milieu en Beheer
Penningmeester
Wimkees Sap, boekhouder
Algemene leden bestuur
Joke Bosch, interim cultureel manager communicatie marketing
Paul Carree, architect
Ted van Galen, stedenbouwkundige | supervisor
Cees Kruit, architect
Evert Nagtegaal, advocaat

Comité van aanbeveling

Henry Meijdam, o.a. voorzitter VROM raad & First in Food, directeur Curnet
Sjoerd Soeters, architect en o.a. supervisor Inverdan
Jeroen Olthof, Wethouder Gemeente Zaanstad
Peter Tange, burgemeester Wormerland
Fred van Dam, directeur Rabobank Zaanstreek
Nico Vanderveen, notaris

De activiteiten in 2012 zijn mede mogelijk gemaakt dankzij subsidies van het **Stimuleringsfonds voor Architectuur**, de **Gemeente Zaanstad** en het **ir. P.M. Duyvisfonds**.

Naast onze vaste hoofdsponsors, **Parteon** en de **Rabobank Zaanstreek**, zijn speciale sponsorbijdragen voor de discussiebijeenkomsten en de Dag van de Architectuur gegeven door respectievelijk **Eigen Haard**, **HSB Volendam** en de **BNA kring Alkmaar**.

Vorbereiding teksten

Nanine Carree, **Paul Carree**, **Jaap Franse**, **Wim Klaassen**, **Ellie Lissenberg**, **Rienk van der Molen**, **Ishak Önen**, **Marga Palmboom**, **Marieke Ros**, **Dick Schilp**, **Eva Stache**, **Hans Staller**, **Ria Steenaart** en **Nicolette Zwart**

Fotografie

Nanine Carree, **Paul Carree**, **Jaap Franse**, **Dirk Jongejans**, **Ron Kiburg**, **Wim Klaassen**, **Rienk van der Molen**, **Ellie Oomen**, **Marga Palmboom**, **Ria Steenaart** en **Nicolette Zwart**

Vormgeving en samenstelling:

Jan Schoen - Studio Scarpa
 Redactie: **Marga Palmboom**
 Redactie BabelSalon: **Ellie Lissenberg**
 Eindredactie: **Rienk van der Molen**
 Drukkerwerk: **Aranea Grafimedia**

© 2013 Uitgave
 Stichting Babel,
 Musical 23 1507 TS Zaandam
 Tel. 075- 670 06 95
 Fax 075- 612 54 88
 www.stichting-babel.nl

Het Zaanhageldoosje, icoon van vormgeving en kwaliteit

(ontwerp van Tom de Heus uit de jaren 50. Het doosje wordt helaas niet meer gebruikt).

Bouw zelf uw Zaanhageldoosje. In dit jaarbericht is een losse bouwplaat bijgevoegd.

Het doosje is nog te bewonderen in het Zaan Museum.

